

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V.**, zastúpeného JUDr. J. R., proti žalovanej **S., o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 6C 268/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 2. septembra 2009 sp. zn. 15Co 446/2008 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 2. septembra 2009 sp. zn. 15 Co 446/2008 v spojení s opravným uznesením z 30. júna 2010 sp.zn. 15 Co 446/2008 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV z 29. apríla 2008 č.k. 6 C 268/2007-85 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom z 29. apríla 2008 č.k. 6C 268/2007-85 žalobu žalobcu na zaplatenie 312.318.000,- Sk (10 367 058 €) s príslušenstvom titulom náhrady škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len zákon) zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že neboli splnené podmienky pre priznanie náhrady škody podľa zákona. Uviedol, že hoci v zmluve o budúcej zmluve z 27. marca 2003 bola v článku III dohodnutá zmluvná pokuta, z jej textu vyplýva, že povinnosť platiť zmluvnú pokutu má ten, kto poruší svoj záväzok uzavrieť kúpnu zmluvu. Žalobca neporušil svoj záväzok odpredať predmetnú nehnuteľnosť. Na výzvu k uzavretiu kúpnej zmluvy nemohol reagovať inak ako urobil a to tak, že mu oznámil, že svoj záväzok nemôže splniť vzhľadom na vydané predbežné opatrenie, ktoré mu zakazovalo nakladať s nehnuteľnosťou. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p..

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 2. septembra 2009 sp.zn. 15Co 446/2008 na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s jeho opravným uznesením

potvrdil. Konštatoval, že ...„Je nespornou skutočnosťou, že súd prvého stupňa sa v odôvodnení napadnutého rozsudku uplatneným nárokom týkajúceho sa ušlého zisku nezaoberal, avšak odvolací súd s poukazom na ust. § 219 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom od 15.10.2008 nemal za to, že sú dané dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku z dôvodu nepreskúmateľnosti v tejto časti, keďže potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z dôvodu, že vo výroku je vecne správny.“ Ďalej uviedol, že predbežné opatrenie nebolo zrušené z dôvodu, že by súd prvého stupňa rozhodol v rozpore so zákonom, ale z dôvodu, že žalobca nepreukázal naliehavosť situácie, ktorá vyžadovala dočasnú úpravu pomerov, alebo nebezpečenstvo bezprostredne hrozacej ujmy a v odôvodnení rozhodnutia krajského súdu nie je uvedené, že by súd prvého stupňa rozhodol v rozpore so zákonom. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. s odôvodnením, že „ich náhradu by bol priznal odporcovi, ak by si bol náhradu trov odvolacieho konania uplatnil.“

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Žiadal zmeniť rozsudok odvolacieho súdu tak, že návrhu bude vyhovené, pretože vady napadnutého rozsudku odvolacieho súdu spočívajú výlučne v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), keď má za to, že skutkový stav v predmetnej veci nevzbudzuje žiadne pochybnosti, že bol správne a dostatočne zistený. Zároveň však dôvodnosť dovolania odvodzoval z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., keď k odňatiu možnosti konať pred súdom v prejednávanej veci došlo postupom odvolacieho súdu tým, že súd prvého stupňa sa nezaoberal uplatneným nárokom týkajúcim sa ušlého zisku, napriek tomu odvolací súd nemal za to, že sú dané dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti. Odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. tak obhájal nepreskúmateľný, neúplný prvostupňový rozsudok, ktorým bol účastník ukrátený na svojich procesných právach. Ohľadom žalobou uplatneného nároku z titulu náhrady škody predstavujúcej zmluvnú pokutu uviedol, že zatiaľ čo súd prvého stupňa posúdil vec podľa ustanovenia § 545 ods. 3 Občianskeho zákonníka, odvolací súd nepriznanie tohto nároku odôvodnil tým, že uznesenie, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie nebolo nezákonným rozhodnutím podľa § 1 zákona č. 58/1969 Zb.. Odvolací súd však s ohľadom na zmenu právneho posúdenia veci mal vyzvať účastníkov konania, aby sa k takémuto posúdeniu veci vyjadrili, čo neurobil a týmto postupom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.. Ďalej žalobca podrobne rozviedol dôvody, pre ktoré napadnutý rozsudok podľa neho spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a uzavrel, že súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody z nezákonného rozhodnutia

nemôže posudzovať nezákonnosť rozhodnutia, ktorým bola škoda spôsobená, pretože o tomto už právoplatne rozhodol iný súd a jeho rozhodnutie je preň záväzné.

Žalovaná navrhla dovolanie žalobcu odmietnuť ako neprípustné.

V priebehu dovolacieho konania podali žalobcovia podaním doručeným dovolaciemu súdu 12. novembra 2010 návrh na zmenu účastníkov na strane žalobcu podľa § 92 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že zmluvou o postúpení pohľadávky z 2. novembra 2009 postúpili predmetnú pohľadávku v plnom rozsahu na pôvodného žalobcu a to spoločnosť V.. Najvyšší súd Slovenskej republiky požadovanú zmenu pripustil uznesením z 25. januára 2011 sp. zn. 4Cdo 212/2010.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním žalobcu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa dovolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Žalobca napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky niektorého z rozsudkov uvedených v citovaných ustanoveniach. Nejde o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. a dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval, a teda nevyslovil svoj právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku

odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.). So zreteľom na to je zrejmé, že dovolanie nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p..

Dovolanie žalobcu by vzhľadom k uvedenému bolo procesne prípustné len ak by v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k vade konania v zmysle § 237 O.s.p.. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p.. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p.. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, f/ účastníkovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom

chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide.

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor), por. napr. II. ÚS174/04, III.ÚS 156/06, III.ÚS331/04.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m.m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho

obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza vtedy, ak sa niekto domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (III. ÚS 7/08).

Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp „rovnosti zbraní“, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Samotné súdne rozhodnutie, ktorým sa završuje poskytovanie súdnej ochrany, musí byť logickým a právnym vyústením doterajšieho priebehu a výsledkov konania pri rešpektovaní zásad (princípov) spravodlivého súdneho konania, pri jeho vydaní musia byť zachované formálne a obsahové náležitosti s dôrazom na prvky zrozumiteľnosti, určitosti, jasnosti a súladu jeho skutkových i právnych dôvodov vo vzťahu k výroku. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplnujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv účastníkov konania slúžiacich na ochranu ich práva a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva jednoznačne vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická

odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29;).

Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane zdôraznil (Nález Ústavného súdu SR, sp.zn. III. ÚS 36/2010), že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov sa má uskutočňovať v ústavnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu, ako vyplývajú z čl. 46 a nasl. ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jedným z týchto princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 O.s.p., m.m.l. ÚS 243/07), pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

Všeobecný súd má vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O.s.p.; obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení

dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

V preskúmvanej veci je nepochybné, že žalobca proti žalovanej uplatnil náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym postupom. I napriek tomu, že žalobca označil predmet konania takto nepochybniteľným spôsobom, súd prvého stupňa sa vo vzťahu k uplatnenému nároku v dôvodoch svojho rozhodnutia obmedzil len na citáciu ustanovenia § 1 zákona č. 58/1969 Zb. a bez akýchkoľvek skutkových a právnych argumentov uzavrel, že nie súd splnené podmienky a pre priznanie náhrady škody. V dôvodoch rozhodnutia uvádza povinnosť žalobcu (ne)zaplatiť zmluvnú pokutu dojednanú v zmluve o budúcej zmluve z 27. marca 2003, avšak vo vzťahu k prejednávanej veci s nejasným a nenáležitým zdôvodnením.

S poukazom na vyššie uvedené, s prihliadnutím na dovolacím súdom uvedenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a v neposlednom rade na ustálenú súdnu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé konanie, s následkami odňatia možnosti účastníkovi konania pred súdom konať.

Odvolací súd i napriek tomu, že rozsudok súdu prvého stupňa bol pre nedostatok dôvodov v celom jeho rozsahu nepreskúmateľný (za nepreskúmateľný ho odvolací súd považoval len vo vzťahu k uplatnenému nároku – ušlý zisk), nevyvodil žiadne právne dôsledky (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), ale konštatoval, že rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku je vecne správny. Je pravdou, že ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť v prípade, ak je výrok vecne správny. Pod vecnou správnosťou treba rozumieť správne zistenie skutkového stavu, správnu aplikáciu príslušnej hmotnoprávnej normy na zistený skutkový stav, súčasne aj vydanie rozhodnutia v súlade s ustanoveniami procesného práva. V prejednávanej veci však súd prvého stupňa porušil ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, konkrétne ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p., na ktorú okolnosť odvolací súd mal prihliadnuť. Za danej situácie ustanovenie § 219 ods. 1 O.s.p. mu potom neumožňovalo takýto rozsudok súdu prvého stupňa

potvrdiť. Pokiaľ tak odvolací súd urobil, odňal účastníkovi konania (žalobcovi) možnosť pred súdom konať.

So zreteľom na záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o procesnej neprípustnosti dovolania žalobcu a zistenej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pritom riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania odvolací súd sa nemohol zaoberať vecnou správnosťou napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na zistenú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ o.s.p. rozsudky súdov oboch nižších stupňov zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 3 O.s.p.), pretože rozhodnutia vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôžu byť považované za správne.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. februára 2011

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová